

تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر بازیافت باتری در زنان خانه‌دار شهر کرج

سیده‌خدیجه حسینی^۱ عیسی محمدی‌زیدی^۲ حمزه‌علی جمالی^{۳*}

۱. کارشناسی ارشد، بهداشت محیط، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۲. گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی در ارتقای سلامت، پژوهشکده پیشگیری از بیماری‌های غیرواگیر، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.
۳. گروه بهداشت محیط، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی در ارتقای سلامت، دانشگاه علوم پزشکی قزوین، قزوین، ایران.

چکیده

هدف: باتری‌های خانگی، در صورت عدم بازیافت، یکی از منابع آلودگی محیط زیست می‌باشند. آموزش می‌تواند باعث تغییر رفتار بازیافت آن‌ها شود. هدف این مطالعه تعیین تأثیر آموزش بر بازیافت باتری در بین زنان خانه‌دار بود.

روش‌ها: در این مطالعه نیمه‌تجربی شاهددار تصادفی، ۱۲۰ نفر از زنان خانه‌دار مراجعه‌کننده به مراکز بهداشتی کرج با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی به طور مساوی در دو گروه مداخله و کنترل تقسیم شدند. مداخله آموزشی شامل ۱۰ جلسه یک ساعته آموزش مبتنی بر متغیرهای روانشناختی و به شیوه گروهی شامل مواد تشکیل‌دهنده باتری‌ها، خطرات آن‌ها، روش‌های جداسازی و بازیافت بود. داده‌ها در دو مقطع پایه و ۳ ماه بعد از آموزش با استفاده از پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته روا و پایا گردآوری شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های کای‌اسکوئر، تی‌مستقل و زوجی، آنالیز کوواریانس تحلیل شدند.

نتایج: میانگین سنی شرکت‌کنندگان $35 \pm 6/63$ سال بود. حدود ۷۰ درصد تحصیلات دبیرستان و دانشگاهی داشتند. بعد از مداخله آموزشی، در دو گروه مداخله و کنترل از نظر متغیرهای آگاهی، نگرش، هنجارهای اجتماعی، کنترل رفتاری درک شده و قصد رفتاری اختلاف معناداری مشاهده شد ($P < 0/05$). میانگین رفتار بازیافت باتری در گروه تجربی به طور معناداری بعد از مداخله آموزشی بهبود یافت ($P\text{-Value} < 0/001$).

نتیجه‌گیری: میزان آگاهی، نگرش و همکاری در جداسازی باتری بعد از آموزش افزایش داشت. بنابراین آموزش‌های مستمر در زمینه بازیافت باتری توصیه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: آموزش، رفتار، نگرش، بازیافت.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۹/۰۷/۱۴ پذیرش مقاله: ۹۹/۰۹/۲۸

ارجاع: حسینی سیده‌خدیجه، محمدی‌زیدی عیسی، جمالی حمزه‌علی. تأثیر آموزش مبتنی بر تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بر بازیافت باتری در زنان خانه‌دار شهر کرج. طب پیشگیری. ۱۳۹۹؛ ۴(۴): ۳۶-۴۷.

مقدمه

باتری‌های خانگی به دو گروه غیرقابل شارژ مثل کربن- روی، منیزیم- روی قلیایی، اکسیدجیوه و اکسیدنقره و قابل شارژ مثل نیکل- کادمیوم، هیدریدنیکل فلزی، یون‌لیتیوم و اسیدسرب دسته‌بندی می‌شوند (۱). در حال حاضر باتری‌های روی، منگنز، لیتیوم و اسیدسرب بیش‌ترین مصرف را دارند. باتری‌های روی-

منگنز به طور گسترده در لوازم خانگی مانند دستگاه کنترل از راه دور، اسباب‌بازی‌ها و ساعت‌ها استفاده می‌شود. باتری‌های لیتیوم در دستگاه‌های الکتریکی و الکترونیکی مانند تلفن همراه و لپ‌تاپ استفاده می‌شود. باتری اسیدسرب به طور گسترده‌ای در خودروها و دوچرخه‌های الکتریکی استفاده می‌شود (۲). باتری‌ها حاوی فلزات خطرناکی چون جیوه، کادمیوم و سرب